

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/210/2022
Identifikačné číslo spisu:	6120335564
Dátum vydania rozhodnutia:	31.05.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:6120335564.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Ing. I. P., narodeného X. Q. XXXX, K., K., zastúpeného advokátom Mgr. Vladimírom Karáskom, Považská Bystrica, Stred 60/55, proti žalovanému družstvu COOP Jednota Trenčín, spotrebné družstvo, Trenčín, Mierové námestie 19, IČO: 00 168 912, zastúpenému advokátom JUDr. Jozefom Herbulákom, Trenčín, Brnianska 1K, o zaplatenie 17 665,65 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 13C/15/2020, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne zo 17. mája 2022 sp. zn. 6Co/70/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanému priznáva náhradu trov dovolacieho konania voči žalobcovi v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 15. marca 2021 č. k. 13C/15/2020 - 85 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal vrátenia pôžičky vo výške 17 665,65 eura s 5% úrokom z omeškania od 1. septembra 2019 do zaplatenia a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že podľa tvrdenia žalobcu malo dôjsť 6. júla 1998 medzi žalobcom ako veriteľom a žalovaným ako dlžníkom k uzavretiu zmluvy o pôžičke na 8 000 Sk (265,55 eura), ktoré mal žalobca odovzdať žalovanému v hotovosti. Zmluvné strany si dohodli aj úrok z pôžičky pre rok 1998 vo výške 18 %. Súd prvej inštancie skonštatoval, že zmluva o pôžičke je reálnou zmluvou, čo znamená, že na vznik záväzkového vzťahu nestačí uzavretie zmluvy, ale vyžaduje sa aj reálne odovzdanie vecí, v prejednávacom prípade odovzdanie finančnej hotovosti. Žalovaný poprel samotné odovzdanie tejto sumy. Návrhy na preukázanie tohto reálneho odovzdania žalobca navrhol na prvom pojednávaní, a to tým spôsobom, že svoju dôkaznú povinnosť chcel preniesť na žalovaného a požadoval, aby žalovaný predložil celú mzdovú dokumentáciu, ktorá by túto skutočnosť (odovzdanie sumy 8 000 Sk) preukázala. Súd návrh na doplnenie dokazovania v tomto smere zamietol, a to z dôvodu, že uvedený návrh na vykonanie dôkazu nebol zo strany žalobcu

vznesený včas, ako aj z dôvodu, že žalovaný ohľadom tohto záväzkového vzťahu vzniesol námietku premĺčania, a súd túto námietku premĺčania považoval za dôvodnú s poukazom na právne názory vyjadrené v publikovaných rozhodnutiach Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (R 28/1984 a R 91/2004). Čas vrátenia nebol medzi účastníkmi zmluvy dohodnutý (čo medzi sporovými stranami nebolo sporné), a preto súd prvej inštancie aplikoval § 563 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“), s tým, že právo veriteľa v takomto prípade jednostranným úkonom vyhlásiť splatnosť pôžičky podlieha premĺčaniu, pričom začiatok premĺčacej doby je stanovený od nasledujúceho dňa po vzniku dlhu. V prejednávanej prípad 3-ročná premĺčacia doba začala plynúť v roku 1998 a uplynula v roku 2001. Ďalšie rozhodujúce skutočnosti zo strany žalobcu neboli vznesené, resp. boli vznesené v nedostatočnej kvalite, čím žalobca neunesol bremeno tvrdenia, a z týchto dôvodov prvoinštančný súd žalobu žalobcu v celom rozsahu zamietol. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) podľa pomeru úspechu strán vo veci tak, že úspešnému žalovanému priznal nárok na ich náhradu v rozsahu 100 %.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom zo 17. mája 2022 sp. zn. 6Co/70/2021 potvrdil napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie a priznal žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Z odôvodnenia odvolacieho súdu vyplýva, že sa stotožnil so skutkovými i právnymi závermi súdu prvej inštancie a z tohto dôvodu si osvojil aj dôvody napadnutého rozhodnutia a v zmysle § 387 ods. 2 CSP na ne poukázal. Na základe nedostatku skutkových tvrdení žalobcu ako aj nepreukázaných rozhodujúcich skutočností pre posúdenie vzťahu medzi žalobcom a žalovaným, či existencie samotnej zmluvy o pôžičke a nepreukázania reálneho poskytnutia finančných prostriedkov, nebolo možné žalobe ani čiastočne vyhovieť. Pokiaľ išlo o otázku premĺčania, odvolací súd sa stotožnil s právnym názorom súdu prvej inštancie, a teda, pokiaľ by aj bolo preukázané, že bola uzatvorená platná zmluva o pôžičke, nárok žalobcu by bol premĺčaný, keď premĺčacia doba by uplynula už v roku 2001. Poukázal na zjednotenú súdnu prax, a to na judikáty publikované pod číslom R 28/1984, R 91/2004, ktoré uvádzal aj súd prvej inštancie. Vo vzťahu k rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/146/2008 s opačným názorom, o ktoré sa opieral žalobca, odvolací súd poukázal, že súd prvej inštancie správne uviedol, že nemožno prehliadať podstatný rozdiel medzi rozhodnutím nepublikovaným v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutím súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) a rozhodnutím, ktoré bolo na podklade zákonom určenej procedúry navrhovania a schvaľovania osobitným orgánom najvyššieho súdu uverejnené v Zbierke. Podľa názoru odvolacieho súdu, súd prvej inštancie správne zamietol aj návrh na zmenu žaloby s poukazom na ustanovenie § 132 ods. 2 CSP, z dôvodu, že opísanie rozhodujúcich skutočností nemožno nahradiť odkazom na označené dôkazy. Žalobca v prípade zmeny žaloby odkazoval len na listinné dôkazy, pričom neuviedol rozhodujúce skutočnosti na základe akej dohody, v akom rozsahu a či vôbec boli vykonávané zrážky zo mzdy žalobcu, ktorými sa mala navyšovať poskytnutá suma pôžičky. K námietkam ohľadne zamietnutého návrhu na vykonanie dokazovania (mzdovej dokumentácie žalovaného) odvolací súd uviedol, že tento dôkaz navrhoval žalobca až na pojednávaní, a preto bolo namieste uplatniť koncentráciu konania, keď ďalšie dokazovanie by znamenalo odročenie pojednávania. K námietke žalobcu, že uskutočnením pojednávania 15. marca 2021 na Okresnom súde Trenčín došlo k porušeniu zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „zákon č. 62/2020 Z. z.“), ako aj k porušeniu a nerešpektovaniu ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 24/2021 Z. z. o vykonávaní pojednávania, hlavných pojednávania a verejných zasadnutí v čase mimoriadnej situácie a núdzového stavu účinné do 31. marca 2021 (ďalej len „vyhláška č. 24/2021 Z. z.“) odvolací súd uviedol, že vyhláškou č. 24/2021 Z. z. nebolo výslovne zakázané vykonať pojednávanie. Pôvodne bolo pojednávanie určené na 25. januára 2021 a práve z dôvodu prijatých opatrení pri ohrození verejného zdravia bolo pojednávanie odročené, najskôr na 22. februára 2021 a neskôr na 15. marca 2021. Žalobca sa na predvolanie na pojednávanie dostavil, voči jeho konaniu nevzniesol žiadne námietky, na pojednávaní vykonával procesné úkony, vyjadroval sa k veci. Súd prvej inštancie tak postupoval v konaní riadne, ako mu ukladajú procesné predpisy, tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd s poukazom na

§ 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP a § 262 ods. 1 CSP tak, že úspešnému žalovanému, priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie s tým, že vo veci rozhodoval nesprávne obsadený súd [§ 420 písm. e) CSP] a zároveň, že mu súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces [§ 420 písm. f) CSP]. Dovolací dôvod podľa § 420 písm. e) videl v tom, že hoci sa jednalo podľa jeho názoru o obchodnoprávny charakter sporu z dôvodu vzťahu člena družstva k družstvu, nárok z tohto vzťahu bol založený predovšetkým na pracovnoprávnom vzťahu na podklade pracovnej zmluvy, kde žalobca - člen družstva bol v pozícii zamestnanca a žalovaný ako družstvo v pozícii zamestnávateľa. Napriek tejto skutočnosti vo veci žalobcu rozhodoval nesprávne obsadený súd, a to Okresný súd Trenčín, hoci podľa názoru žalobcu bol na prejednanie a rozhodnutie veci kauzálny príslušný Okresný súd Nové mesto nad Váhom podľa § 23 písm. c) CSP. Uvedený dôvod podaného dovolania ďalej podporne odôvodnil aj tým, že došlo k porušeniu zákona č. 62/2020 Z. z., ako aj k porušeniu vyhlášky č. 24/2021 Z. z., pretože v čase mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu sa vykonávajú pojednávania v civilnom sporovom konaní, ak strany sporu alebo účastníci konania súhlasili s pojednávaním v ich neprítomnosti, a tiež sa môžu vykonať aj vtedy, ak ide o vec, ktorá neznesie odklad a túto skutočnosť konajúci súd v predvolaní zdôrazní. Súhlas účastníkov konania s pojednávaním v ich neprítomnosti ale nebol daný a takisto sa nejednalo ani o vec, ktorá neznesie odklad s tým, že konajúci súd v predvolaní túto skutočnosť neuviedol, ani nezdôraznil. Žalobca bol preto toho názoru, že pojednávanie vykonané 15. marca 2021 sa uskutočnilo v rozpore so zákonom a vyhláškou. V súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP namietal nezákonne uplatnenú sudcovskú koncentráciu konania, kedy žalobca predložil do konania listinné dôkazy, ktoré súd odmietol zohľadniť z dôvodu predloženia ich tesne pred pojednávaním 15. marca 2021, na druhej strane vyjadrenie žalovaného, ktoré bolo doručené krátko pred pojednávaním žalobcovi, súd neodmietol ako oneskorene podaný prostriedok procesnej obrany, hoci to žalobca namietal. Lehotu určenú súdom vo výzve podľa § 150 ods. 2 CSP, považoval za dodržanú, keďže procesné lehoty určené súdom do 28. februára 2021 neplynuli, a teda 10 dňová lehota určená súdom začala plynúť až 1. marca 2021. Súdu boli elektronickou poštou doručené všetky prílohy, ktoré boli predložené krátkou cestou aj priamo na pojednávaní. Ďalej tiež uviedol, že súd na podklade predmetnej výzvy podľa § 132 ods. 2 CSP, žiadal žalobcu o opísanie podstatných a rozhodujúcich skutočností a o predloženie dôkazov. Na toto žalobca reagoval a požadované dôkazy do konania na jej podklade predložil. Samotné opísanie rozhodujúcich skutočností bolo následne vykonané na nariadenom pojednávaní 15. marca 2021 s poukazom na početné množstvo predkladaných dôkazov. Ak teda bolo na túto výzvu súdu podľa § 132 ods. 2 CSP reagované, a toto súd považoval za opísanie podstatných skutočností, nemôže vyvodiť záver v tom smere, že sa jednalo o zmenu žaloby, ktorá je upravená na inom mieste v CSP. K žiadnej zmene alebo doplneniu rozhodujúcich skutočností ako to má na mysli CSP nedošlo a teda nebol dôvod nepripustiť zmenu žaloby, ktorú z opatrnosti navrhol žalobca vzhľadom na priebeh pojednávania a vyjadrenie súdu na nariadenom pojednávaní. S poukazom na judikát R 38/1999 a rozhodnutie Z IV, s. 701 (Sborník stanovisek, závěrů, rozborů a zhodnocení soudní praxe NS ČSSR, ČSR SSR 1970-1983), uviedol, že doplnenie žaloby o skutočnosti odôvodňujúce pravdivo uplatnený nárok, nie je zmenou žaloby. K tomu záverom poukázal na rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky PL. ÚS 17/2008, IV. ÚS 92/2012, I. ÚS 351/2010, I. ÚS 306/2010, český komentár a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. februára 2021, sp. zn. 5Cdo/205/2018. Z týchto dôvodov navrhol napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie zrušiť a podľa § 450 CSP postúpiť vec príslušnému súdu prvej inštancie - Okresnému súdu Nové mesto nad Váhom na nové konanie a rozhodnutie.

4. Žalovaný vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že žalobca v konaní pred súdom prvej inštancie neuniesol bremeno tvrdenia, v dôsledku čoho súd správne rozhodol o zamietnutí jeho žaloby a ktorého správnosť rozhodnutia následne potvrdil aj odvolací súd. Bol toho názoru, že dovolanie nespĺňa zákonom stanovené náležitosti a je len vyjadrením nespokojnosti žalobcu so závermi súdov oboch inštancií a snahou domôcť sa zrušenia týchto rozhodnutí. Navrhol preto, aby dovolací súd dovolanie odmietol.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. Žalobca v danom prípade tvrdí, že napadnutý rozsudok bol vydaný v konaní, v ktorom došlo k procesnej vade zmätočnosti uvedenej v § 420 písm. e) CSP; tvrdí, že súd prvej inštancie nebol správne obsadený.

11. Právo na zákonného sudcu je zaručené v čl. 48 ods. 1 zákona č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „ústava“), podľa ktorého nemožno nikoho odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon. Uvedený ústavný príkaz predstavuje pre každého účastníka konania rovnakú záruku, že na rozhodovanie o jeho veci sú povolávané súdy a sudcovia podľa vopred vybraných zásad (procesných pravidiel).

12. Princíp nebyť odňatý zákonnému sudcovi bol v civilnom sporovom konaní premietnutý aj do ustanovenia § 420 písm. e) CSP. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd. Súdna prax je pritom jednotná v tom, že súd treba považovať za nesprávne obsadený aj vtedy, ak nekoná zákonný sudca.

13. Koho treba považovať za zákonného sudcu a akým spôsobom možno vykonať jeho zmenu upravuje ustanovenie § 3 ods. 3 a ods. 4 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“), podľa ktorého zákonný sudca je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci. Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte. Zmenu v

osobe zákonného sudcu možno vykonať len v súlade so zákonom a s rozvrhom práce.

14. Ústavný súd opakovane judikuje, že za zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy je zásadne potrebné považovať toho, kto bol určený na prejednanie a rozhodnutie vecí v súlade s rozvrhom práce súdu (napríklad I. ÚS 52/97, II. ÚS 47/99, II. ÚS 118/02, III. ÚS 46/04, III. ÚS 46/2012, IV. ÚS 161/08). Ústavný súd pojem zákonného sudcu vykladá tak, že ním je sudca, ktorý bol pridelený na výkon funkcie na súd toho stupňa súdnej moci, ktorý je vecne a miestne príslušný rozhodnúť za predpokladu, že podľa rozvrhu práce ide o sudcu oprávneného konať a rozhodnúť určitý druh súdnej agendy.

15. Procesné pravidlá určovania príslušnosti súdov sú prvým predpokladom naplnenia práva na zákonného sudcu, a teda je nevyhnuté, aby sa konanie uskutočnilo na zákonom (vecne, miestne, kauzálne a funkčne príslušnom) súde. Až keď je určený zákonný súd, až potom je možné určiť v súlade so zákonom a s rozvrhom práce totožnosť zákonného sudcu zo sudcov zákonného súdu. Ak teda príslušný súd bude určený v rozpore so zákonom, právo na zákonného sudcu vyplývajúce z čl. 48 ods. 1 ústavy sa nerešpektuje a v takomto prípade treba súd považovať v zmysle § 420 písm. e) CSP za nesprávne obsadený.

16. Konanie sa uskutočňuje na súde, ktorý je na prejednanie príslušný (§ 36 ods. 1 CSP). Príslušnosť sa určuje podľa okolností v čase začatia konania; takto určená príslušnosť trvá až do skončenia konania (§ 36 ods. 2 CSP). Predmetné ustanovenie upravuje základnú procesnoprávnú zásadu tzv. zásadu perpetuatio fori, podľa ktorej na určenie príslušnosti (vecnej, miestnej, kauzálnej) sú rozhodujúce okolnosti, ktoré sú dané v čase začatia konania. (pozri aj R 38/2011)

17. V prejednávanom prípade žalobca v dovolaní namieta, že v jeho veci mal byť kauzálne príslušný Okresný súd Nové mesto nad Váhom podľa § 23 písm. c) CSP z dôvodu, že hoci sa jednalo o obchodnoprávny charakter sporu z dôvodu člena družstva k družstvu, nárok z tohto vzťahu bol založený na pracovnoprávnom vzťahu. K tomu treba uviesť, že v zmysle § 40 CSP súd skúma vecnú, kauzálnu a funkčnú príslušnosť počas celého konania (na čo aj poukazoval žalobca), pričom však vychádza zo skutkových tvrdení a dôkazov obsiahnutých v spise, predovšetkým z návrhu na začatie konania (keďže príslušnosť sa určuje podľa okolností v čase začatia konania).

18. Z návrhu žalobcu na vydanie platobného rozkazu v upomínacom konaní však nevyplýva, že by v žalobcovom prípade šlo o pracovnoprávny spor, lebo peňažný nárok neuplatňoval z noriem pracovného práva, ale z noriem občianskeho práva, konkrétne z § 657, § 658 ods. 1 a § 517 ods. 2 OZ, ktoré vo svojom návrhu citoval. Následne vo vyjadrení žalobcu k odporu žalovaného navrhol pokračovanie v konaní na príslušnom súde a určil ním Okresný súd Trenčín. Žalobca v ňom tiež tvrdil, že sa nejedná o kauciu v zmysle § 29 ods. 2 Zákonníka práce platného v roku 1998 ako tvrdil žalovaný, ale trval na tom, že žalobca mal so žalovaným uzavretú zmluvu o pôžičke v zmysle stanov a písomnej zmluvy. Nie je preto dôvod pochybovať o tom, že súd prvej inštancie správne posúdil svoju príslušnosť, ktorej nesprávnosť žalobca namietal až v podanom dovolaní.

19. Pre úplnosť treba uviesť, že v zmysle § 435 CSP v dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania. Aj podľa právnej vedy skutkovým podkladom pre rozhodnutie dovolacieho súdu môžu byť len tie skutočnosti a dôkazy, ktoré strany uviedli v konaní pred súdom prvej inštancie alebo v konaní pred odvolacím súdom a to v tom rozsahu, ako sú uvedené v súdnom spise alebo sú uvedené v odôvodnení rozhodnutí týchto súdov (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok., Komentár, 2. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2022, 1611 s.). Dovolací súd preto nemôže zobrať do úvahy skutočnosť tvrdenú žalobcom, že uplatňovaný nárok bol založený na pracovnoprávnom vzťahu, keď ho na základe noriem pracovného práva pred súdmi nižších inštancií ani neuplatňoval.

20. Záverom dovolací súd poznamenáva, že spor bol ako vec občianskoprávneho charakteru súdom

prvej inštancie ako aj odvolacím súdom správne a kvalifikovane posudzovaný aj podľa príslušných právnych noriem občianskeho práva. Prípustnosť dovolania preto z § 420 písm. e) CSP nevyplýva.

21. Žalobca podporne k dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. e) CSP namietal, že prvoinstančný súd vykonal nezákonne pojednávanie porušením zákona č. 62/2020 Z. z. ako aj vyhlášky č. 24/2021 Z. z., pričom posudzujúc namietanú nesprávnosť podľa jej obsahu, dovolací súd ju považoval za uplatnenie dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP. Žalobca tiež vyvodzujúc z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietal nezákonne uplatnenú sudcovskú koncentráciu konania a nepripustenie zmeny žaloby súdom prvej inštancie.

22. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky, v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

23. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil chyby vymenovanej v tomto ustanovení, ale rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

24. Je tiež možné konštatovať, že pri posudzovaní nesprávneho procesného postupu, ktorý spočíva v tom, že strane bolo znemožnené uskutočňovať jej patriace procesné práva, bude nevyhnutné posudzovať intenzitu zásahu do práva na spravodlivý proces a jednotlivé konkrétne porušenia procesných práv bude potrebné hodnotiť v kontexte celého súdneho konania, v kontexte dopadu na ďalšie procesné postupy súdu a možnosti strany namietat alebo zvrátiť nesprávny postup súdu.

25. Obsah základného práva na spravodlivý proces je pomerne zložito štruktúrovaný a ako to potvrdzuje aj judikatúra ústavného súdu, patrí do neho viacero samostatných subjektívnych práv a princípov, ktoré sú buď konkrétne (verejnosť konania, konanie bez zbytočných prieťahov, právo na nezávislý a nestranný súd), alebo v zásade abstraktné (riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, predvídateľnosť rozhodnutia, zákaz svojvoľného postupu súdu a ďalšie).

26. Právo na spravodlivý proces sa vymedzuje ako procesné právo. Právo na súdnu ochranu podľa právnych záverov ústavného súdu vyjadrených vo viacerých jeho rozhodnutiach treba vnímať „ako výsledkové“, t. j. právo, ktorému musí zodpovedať proces ako celok, teda nie čiastkové rozhodnutia predchádzajúce konečnému rozhodnutiu (mutatis mutandis III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Obsah práva na súdnu a inú právnu ochranu uvedený v čl. 46 ods. 1 ústavy nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

27. Pod nesprávnym procesným postupom súdu treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa znemožnila strane realizácia tých procesných práv, ktoré majú slúžiť na ochranu a obranu jeho práv a záujmov v tom-ktorom konaní, pričom miera tohto porušenia bude znamenať nespravodlivý súdny proces. Ak však súd síce nepostupoval správne, ale v dôsledku tohto nesprávneho postupu nedošlo k takej intenzite zásahu, že ho nemožno hodnotiť ako porušenie práva na spravodlivý proces, nie

je namieste, aby došlo k naplneniu predpokladov pre tento dôvod zmätočnosti. (pozri Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok., Komentár, 2. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2022, 1551 s.).

28. Žalobca v dovolaní namietal, že neboli splnené podmienky na vykonanie pojednávania, na ktorom sa zúčastnil, lebo z vyhlášky č. 24/2021 Z. z. (účinné do 24. marca 2021) vyplýva, že v čase mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu sa vykonávajú pojednávania, hlavné pojednávania a verejné zasadnutia v týchto veciach: konanie v civilnom sporovom konaní a v civilnom mimosporovom konaní, ak strany sporu alebo účastníci konania súhlasili s pojednávaním v ich neprítomnosti (§ 1 ods. 1 písm. p/ vyhlášky). Taktiež z uvedenej vyhlášky vyplýva, že okrem vecí podľa odseku 1 možno v čase mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu vykonať pojednávanie, hlavné pojednávanie a verejné zasadnutie aj vtedy, ak ide o vec, ktorá neznesie odklad; túto skutočnosť konajúci súd v predvolaní zdôraznil. Poukázal, že taký súhlas účastníkov konania nebol daný a ani skutočnosť, že by išlo o vec, ktorá neznesie odklad súd prvej inštancie v predvolaní nezdôraznil.

29. Dovolačný súd k tejto námietke žalobcu uvádza, že v kontexte s vyššie uvedenými východiskami (body 22 - 27 tohto uznesenia dovolacieho súdu) možno konštatovať, že žalobca neuviedol ako konkrétne vykonanie nariadeného pojednávania mu znemožnilo, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, keď zo zápisnice o tomto pojednávaní z 15. marca 2021 vyplýva, že uvedeného pojednávania sa zúčastnil aj žalobca aj jeho právny zástupca a aj riadne uskutočňoval svoje procesné práva. Samotná skutočnosť, že žalobca nesúhlasí s výsledkami tohto pojednávania, nemôže viesť k záveru, že nemohol uskutočňovať svoje procesné práva. Cieľom zákona č. 62/2020 Z. z. [ktorého vykonávacím predpisom k § 3 ods. 1 písm. a) je vyhláška č. 24/2021 Z. z.] bolo prijatie niektorých mimoriadnych opatrení v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby Covid-19 ako aj prijatie niektorých opatrení v justícii. Účelom týchto opatrení bolo najmä zamedzenie šíreniu tejto nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby, teda ochrana zdravia. Z dôvodovej správy k § 3 uvedeného zákona (ktorá podáva autentický výklad) vyplýva, že podstatou právnej úpravy je docieľiť taký stav, aby súdy vykonávali pojednávania len v nevyhnutnom rozsahu. Minimalizuje sa tak potreba presúvania účastníkov konania a ich právnych zástupcov na súdy, resp. koncentrácie viacerých osôb v pojednávacích miestnostiach súdov. Právna úprava v písmene a) neznamena, že súdy nesmú uskutočňovať pojednávania, ale je opatrením, ktoré má vykonávanie pojednávania obmedziť len na nevyhnutné minimum. Medzi to "nevyhnutné minimum" možno zaradiť najmä hlavné pojednávania vo väzobných veciach v trestných konaniach, pojednávania úkonov v konaniach starostlivosti súdu o maloletých a v iných konaniach úkonov, bez ktorých uskutočnenia hrozí nenávratná škoda alebo iný vážny neodvratný následok. V konkrétnom prípade to bude vecou úvahy zákonného sudcu (senátu). Teda úmyslom zákonodarcu nebolo úplne zakázať vykonávať pojednávania, ale ich obmedziť, pričom bolo ponechané na úvahe súdu či ho za danej situácie nariadi. V prejednávacom prípade sa sudca rozhodol pojednávanie nariadiť na 15. marca 2021 a preto žalobca mohol z obavy o svoje zdravie uvedené namietat' pred jeho uskutočnením. Nevzniesol však žiadnu námietku proti jeho konaniu (ani pred pojednávaním a ani na pojednávaní), prvýkrát namietal uskutočnenie uvedeného pojednávania až v odvolacej replike z 1. júla 2021, a teda navyše odvolací súd už ani nemal na uvedenú námietku prihliadať. Odvolací súd môže v zásade prihliadať iba na dôvody vymedzené v podanom odvolaní, ktoré boli vymedzené v odvolacej lehote (porovnaj 5Cdo/279/2010). Z uvedených dôvodov predmetná námietka žalobcu nie je spôsobilá materiálne naplniť dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP.

30. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (pozri I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porovnaj I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4 Cdo 3/2019, 8 Cdo 152/2018, bod 26, 5 Cdo 57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke,

ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

31. Dovolateľ tiež namietal, že v konaní bola nezákonne uplatnená sudcovská koncentrácia konania, z dôvodu, že do konania predložil listinné dôkazy, ktoré súd odmietol zohľadniť z dôvodu predloženia ich tesne pred pojednávaním 15. marca 2021. Dovolací súd k tomu uvádza, že z obsahu spisu ani z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie táto skutočnosť nevyplyva. Zo zápisnice o pojednávaní z 15. marca 2021 je zrejmé, že všetky listinné dôkazy priložené k podaniu doručenému súdu 15. marca 2021, boli súdom prvej inštancie oboznámené (č. l. 81 - č. l. 82) a táto skutočnosť vyplýva aj zo samotného odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie (v bode 3.), v ktorom súd menovite uvádza, ktoré listinné dôkazy vykonal. Súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozsudku síce skonštatoval (bod 21), že vyzval žalobcu na doplnenie rozhodujúcich skutočností v zmysle § 132 ods. 2 CSP a žalobca mal na výzvu reagovať až na prvom pojednávaní 15. marca 2021, z odôvodnenia rozhodnutia súdu však vyplýva, že sudcovskú koncentráciu konania vo vzťahu k týmto listinným dôkazom neuplatnil, keďže tieto dôkazy (ako už bolo uvedené) vykonal. Pre úplnosť treba uviesť, že súd prvej inštancie uplatnil sudcovskú koncentráciu konania len vo vzťahu k návrhu žalobcu na doplnenie dokazovania, ktorý predniesol na pojednávaní 15. marca 2021 (vyžiadanie od žalovaného mzdovej dokumentácie žalobcu). Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie vyplýva, že návrh zamietol z dôvodu sudcovskej koncentrácie konania, keď žalovaný už v samotnom odpore poprel zaplatenie sumy 8 000 Sk a návrh na vykonanie tohto dôkazu žalobca produkoval až na pojednávaní (ktoré by muselo byť v prípade pripustenia tohto dôkazu odročené), ako aj pre vznesenú námietku premĺčania, ktorú súd považoval za dôvodnú s poukazom na právne názory, vyjadrené v publikovaných rozhodnutiach Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. K tomu dovolací súd uvádza, že kým navrhovanie dôkazov je právom a zároveň procesnou povinnosťou strán sporu, len súd rozhodne, ktorý z označených (navrhnutých) dôkazov vykoná (porovnaj § 185 ods. 1 CSP). Uvedené predstavuje prejav zákonnej právomoci súdu korigovať návrhy strán na vykonanie dokazovania sledujúc tak rýchly a hospodárny priebeh konania a súčasne zabezpečiť, aby sa zisťovanie skutkového stavu dokazovaním držalo v mantineloch predmetu konania a aby sa neuberalo smerom, ktorý z pohľadu podstaty prejednávanej veci nie je relevantný. Z uvedeného je zároveň zrejmé, že Civilný sporový poriadok strane konania priznáva právo vykonanie určitého dôkazu navrhnuť. Toto procesné oprávnenie žalobca v danej veci aj využil (nebolo mu odňaté).

32. Z ustálenej rozhodovacej praxe Ústavného súdu Slovenskej republiky zároveň vyplýva, že zásah do základného práva na súdnu ochranu či práva na spravodlivé súdne konanie by v tejto súvislosti bolo možné konštatovať len vtedy, ak by záver všeobecného súdu o nevykonaní účastníkom navrhovaného dôkazu bol zjavne neodôvodnený, chýbala by mu predchádzajúca racionálna úvaha konajúceho súdu vychádzajúca z priebehu konania a stavu dokazovania v jeho rámci, či vtedy, ak by nevykonaním navrhnutého dôkazu bol účastník postavený do podstatne nevýhodnejšej pozície ako druhá strana v konaní (pozri I. ÚS 350/08).

33. Podľa názoru dovolacieho súdu ale o tento prípad v prejednávanej veci nešlo. Súd prvej inštancie osobitne v rozsudku objasnil dôvody, pre ktoré zamietol predmetný návrh a odvolací súd sa v odôvodnení napadnutého rozhodnutia s nimi stotožnil, pričom dovolací súd považuje toto zdôvodnenie za primerané a plne sa s ním tiež stotožňuje. Vzhľadom na uvedené je potrebné konštatovať, že ani týmto postupom súdov nedošlo k založeniu vady podľa § 420 písm. f) CSP.

34. Za zmatečnosťnú vadu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP žalobca označil aj skutočnosť, že súd prvej inštancie nepripustil zmenu žaloby, ktorú z opatrnosti navrhol žalobca na pojednávaní. Zmenou žaloby je i podstatná zmena alebo doplnenie rozhodujúcich skutočností tvrdených v žalobe (§ 140 ods. 2 CSP). Konkrétne žalobca v dovolaní namietal, že „k žiadnej zmene alebo doplneniu rozhodujúcich skutočností ako to má na mysli CSP nedošlo, a teda nebol dôvod nepripustiť zmenu žaloby“. Na jednej strane potom žalobca tvrdí, že k žiadnej zmene alebo doplneniu rozhodujúcich skutočností nedošlo (k čomu v dovolaní citoval rôznu judikatúru a odborné komentáre), na strane druhej navrhol súdu pripustiť zmenu žaloby. K tomu treba uviesť, že pokiaľ podľa názoru žalobcu nedošlo k zmene alebo doplneniu

rozhodujúcich skutočností, tak nešlo o zmenu žaloby, a nebol potom dôvod zo strany žalobcu podávať na pojednávaní návrh na zmenu žaloby, o ktorom ako o jeho dispozičnom procesnom úkone bol povinný súd rozhodnúť. Súd prvého stupňa (v bode 23 svojho rozsudku), ak aj odvolací súd (v bode 11 rozsudku odvolacieho súdu) sa dostatočne vysporiadali s predmetným žalobcovým návrhom na zmenu žaloby s poukazom na § 132 ods. 2 CSP, keď uviedli, že opísanie rozhodujúcich skutočností nemožno nahradiť odkazom na označené dôkazy. Žalobca v prípade zmeny žaloby odkazoval len na listinné dôkazy, pričom sám neuviedol rozhodujúce skutočnosti na základe akej dohody, v akom rozsahu a či vôbec boli vykonávané zrážky zo mzdy žalobcu, ktorými sa mala navyšovať poskytnutá pôžička.

35. Dovolací súd v tejto súvislosti považuje za potrebné poukázať aj na ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, keď v uznesení z 29. septembra 2011 sp. zn. 2Cdo/161/2011 (publikovanom pod č. 52 v Zbierke č. 3/2012) uviedol: Dovolací súd pri posudzovaní prípustnosti dovolania z hľadiska procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. f) OSP [teraz § 420 písm. f) CSP, pozn.] nemôže preskúmať správnosť úvahy súdu riešiaceho otázku, či výsledky konania, ku ktorým sa dospelo pred žalobcom navrhnutou zmenou žaloby, môžu alebo nemôžu byť podkladom pre konanie o zmenenej žalobe [§ 95 ods. 2 OSP (teraz § 143 ods. 1 CSP, pozn.)]. Ďalej z odôvodnenia predmetného judikátu vyplýva, že zmena žaloby nesmie byť v rozpore so zásadou hospodárnosti konania. To, či dôsledky určitého procesného postupu alebo úkonu sú v súlade s touto zásadou, posudzuje súd. Ustanovenie § 95 ods. 1 OSP (teraz § 139 CSP, pozn.) dáva preto žalobcovi možnosť zmeniť žalobu (len) so súhlasom súdu; súd zmenu žaloby nepripustí (tiež) vtedy, ak by výsledky doterajšieho konania nemohli byť podkladom pre konanie o zmenenej žalobe [viď § 95 ods. 2 OSP (teraz § 143 ods. 1 CSP, pozn.)]. V prípade nepripustenia zmeny žaloby pokračuje súd v konaní o pôvodnej žalobe, pričom žalobca môže uplatniť svoj nárok v novom konaní. Osobitne treba zdôrazniť, že úvaha, či výsledky konania, ku ktorým sa dospelo pred žalobcom požadovanou zmenou žaloby, (ne)môžu byť podkladom pre konanie o zmenenej žalobe, súvisí s predbežným hodnotením dôkazov a výsledkom vnútorného presvedčenia sudcu a jeho myšlienkového postupu; preto táto úvaha patrí len súdu rozhodujúcemu o návrhu na pripustenie zmeny žaloby. Pokiaľ je ním súd prvého stupňa, žalobca nie je oprávnený napadnúť odvolaním správnosť tejto jeho úvahy, lebo odvolanie proti uzneseniu, ktorým sa pripustila alebo nepripustila zmena žaloby, nie je prípustné [viď § 202 ods. 3 písm. f) OSP (teraz § 357 CSP a contrario, pozn.)]. Ani dovolací súd, posudzujúci prípustnosť dovolania z hľadiska možnosti výskytu procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. f) OSP [teraz § 420 písm. f) CSP, pozn.], nemôže prehodnocovať správnosť tejto úvahy súdu (pozri aj rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 3Cdo/94/2007, sp. zn. 3Cdo/304/2013, z novších rozhodnutí sp. zn. 7Cdo/93/2020, bod 14.3).

36. Zo strany nižších súdov preto nepripustením zmeny žaloby nemohlo dôjsť k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces, a preto ani táto dovolacia námietka žalobcu nebola spôsobilá založiť prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

37. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že žalobca neopodstatnene namieta, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom mu znemožnil uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces [§ 420 písm. f) CSP]. Prípustnosť jeho dovolania z tohto ustanovenia preto nevyplýva.

38. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobcu odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

39. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v súlade s ustanovením § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP a zásadou úspechu žalovaného v dovolacom konaní, ktorému priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobcovi v plnom rozsahu (§ 255 ods. 1 CSP). O výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

40. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.